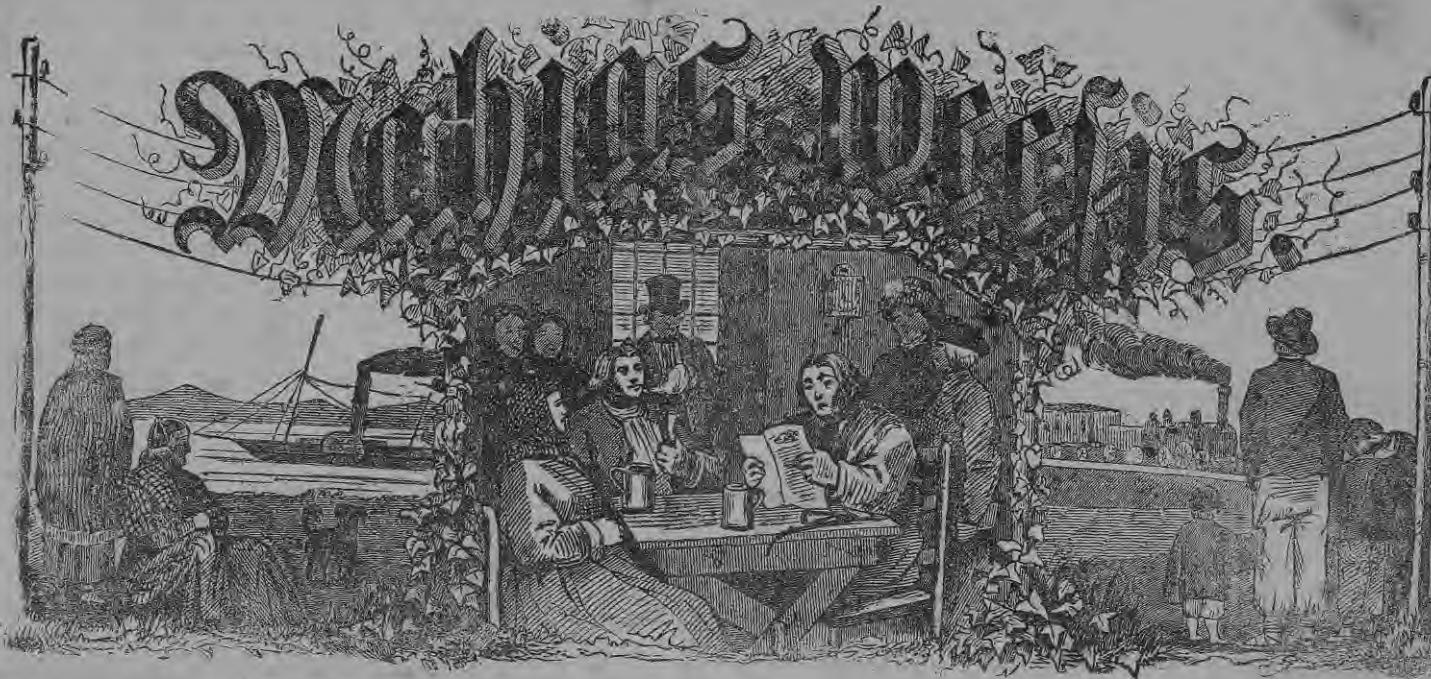

Ar pascha wissuschehliga augsta Keisera wehleschanu.

N 26.

Sestdeena, 30. Juni (12. Juli)

Mahjas wees: Mahjas wees 1 rubl., pastes nanda 60 kip.

1873.

Ilā pirmee mīshahrigas vāravuschanu svētītūm,
Latvju tautas gohda deenu
sawas tautas brahls un mahjas mīhlī sveizina

Mahjas weesis.

Gramdas E. F. Schönbergis

ap sveiz sawas tautas brahls un mahjas us Rīgas pirmee wissphrigeem dseesdāshanas svehtkeem, 26.—29. Juni 1873.

Keld.: Sānīs meita krohni pīna.

Daugava iit agri — wehlt
Wilni — wilnōs lihgōjabs,
Wezzā Rīgā tautu dehli,
Seltainites pulzējabs.

Seeds pee seeda puščla faistabs,
Rīgas mahte pułkēs mīrds,
Starrds tarrogi ween laistabs
Rīga buht — pułt tautas kīds.

Krahschnus dseesmu svehtkus swinneht
Jauns, wezs preelā aisteidsabs,
Bentibas garru minneht,

Kohrs pee Kohra virknejabs.

Garrā Juhsu widdū slabju,
Garrā ar Jums preezatees,
Uppes trihs es pahri jahju
Dseesmu wilnōs lihgotees.

Sveizinatt effat, brahli,
Laggad dseesmu wainagā
Sanahustchi turu, tāhti
Stāht sem dseesmu laroga.

Labbas deenas brahli suhta,
Kas aif Wentas krasteem miht
Kam bij atmāshchana gruhta
Tahlus zeffus ijmehriht.

Tā tā alta wehnta puhta
No deen'widdus wallareem —
Tā schee wissi Jums atsuhta
Labbas deenas wefseleem!

Eriju upju dseescha tilti:
Wentas, Leelupp's — Daugawas,
Saseen fātē zeeti — tilti —
Baltiju eekfch weenibas!!

Tā tā pułt' pee pułkes pihta
Jauli krohni dahwinja —
Tāpat bals' pee balsas tihta — —
Dseesmu krohni darrinā!

Dseesmu larrogs wižinajabs
Schliksa selta spohschumā,
Tātēfchi, kur pulzinajabs
Daugawinas mallina.

Seltainites dahwinaja

Valnu shda farrogū
Swehtu puščku fmelsīnaja
Sarlan-balnu rohtati!

Wajdelotim fennatnībā
Upprejoht flanneja
Latvju dseesma — islohpībā
Nu jo glihti dseedata!

Dseesmu uppuris lai krehlo
Muhsu Deemā mī angstībā!!
Tautas larrogs spohschī plehwo
Mīhlībā un — weenībā!!

Tautas laime — tautas svehtums
Lai seed kupt — krahschnumā; —
Dseesma seed nu — wīnas glihtums —
Pinnahs smarshā wainādā!!

Dseesmu svehtkeem puščku pīna
Raibas pułkes tihstītu —
Sēnes wehlu — zil ween finnu —
Urah: — augstu laimību!!!

M a h d i t a j s.

Gekwemmes sinas. Dseedschanas-swehtki, — dseedataju apfweizinachana, — svehtku farogs, — flohlotaju sapulze. No Rihgas: konzerte, — funku laufhana. No Sigguldas: pat fungu sagichanu. No Skultes: ekfameni meiteeschu flobla. No Rechterburgas: Kihwas taahs padeweis. No Odeffab: lohhu mehris. No Kalugas: brefmiga nofesneela darbi.

Ahrsemmes sinas. No Wahjjas: dsefzelli buhwefchanas, — bislapu prettoschanchas. No Austrijas: naudas buhchana. No Frankijas: Versjjas Schabs. No Japanas: dumpis.

Jaunakas sinas.

Par semneelu un semlohpibas buhchana. R. Hoefta lungam. Lohpu wahrbi pee zilwekeem. Sinna.

Peelikumā. Blaska raud. Graudi un seedi.

Gekschsemmes sinas.

Wisspahriges Latv. Dseedschanas-swehtki.

I.

Tee pirmee leelee svehtki, us kurreem tautas dehli un meitas no Kursemmes un Vidsemmes fanahluschi un fanahldami apleezinajuschi, ka winneem wezztehwu dseefmu gars mohdees un ka schis lihgsmais schlikstais dseefmu gars winnus ka brahtus un mahfas saweenojjs weenprahktiba un mihestibā. Tikkai weenprahktiba warreja eespehī tahdā ihfā laikā tahdus leelus svehtkus isrihloht. Kad muhsu beedribā Rihgā pirmo sinnu laisdama usazinaja dseedschanas beedribas us dseedschanas svehtleem, tad daschs prahtgis, apdohmigs wihrs galwu kattija fazzidams, ka laiks effoht par ihfū, ka neun redsi! tatschu eespehī, tatschu isdarrija. Svehtku dseefmas tikkla rakstos eespeestas un dseedschanas beedribahm peesuhittas. Dseedataji un dseedatajas svehtku dseefmas drihs eemahzijahs un labbi eemahzijuschees, ka to prohwes lohpā-dseedschana apleezinaja; bet par to turpmak runnastim, kad pa konzertehm paschahm rakstism. Muhsu beedribā Rihgā svehtku uswakkā tehrpuschs gaidijs sawus mihius weefus un ohtras deenas rihtu weesi fabrauza. Kad jaw awises issianotā svehtku programma bija fazzijts, tā arri notikka: pulksten 2mōs dseedataju lohti sapulzejahs Latv. beedribas nammā. Beedribas preefschneeks J. Baumannis, ar ihseem, bet spehzigeem wahrdeem apfweizinaja dseedsataju sapulzi un pee tam peeminneja, ka neweena tauta nār tahda dseefmu mihiotaja un zeenitaja, kahda muhsu tauta: Latwechti dseed eeksch dshrahm un pee darba, eeksch mahahm un us laukeem. Arri schē, ka zittur, teem wahrdeem pilna pateesiba: Launeem zilwekeem nār dseefmu. Preelfschneefam beiguscham runnahāt, dseedaja to dseefmu: "Deew s svehtti Latviju." Wehlat tam svehtku komitejas preelfschneeks, R. Thomsons runnaja, dseedschanas svehtkus paschus jo wairak ewehrodams. Wissupirms sapulzetohs weefus ar firsniigeem wahrdeem apfweizinajis, runnaja par svehtku fahrtibu, ka lohreem pee saweem waddoneem jaturrabs un lohru waddoneem us svehtku waddoneem jaraugahs, un pee tam peeminneja, ka

schinis svehtku, ka schinnis Latweeschu gohda deenās latram arri jatehrpjahs svehtku uswakkā, neveen ahrigi bet arri zelschligi, un ja-eewehe rofwehtku fahrtiba un gohdiba. Us sapulzi paschu sihmedamees Thomsons fazzija, ka Kursemneeki un Vidsemneeki pehī gaddu simteneem pirmo reis attal sanahluschi un rohku fneeguschi, un lohpā turredamees lai mehs us preefschu dohdamees. Aisgahjuschi gaddu simtena firmā fennatne, kad Latvija wehl svehtja sawus tautas svehtkus, muhsu wezztehwu tahdā fslatlā, tahdā pullā fanahluschi, ka schodeen mehs schē sapulzejuschees. Muhsu dseedschanas-swehtki iri ihsti tautas svehtki un lai tohs ka tautas svehtkus svehtjam, ruhpes atmestami un lihgsmi buhdami. Wehī beigtas runnas atskanneja dseesma: „Lai dsihwo angsti Latvija.“ Kad dseesma beidsahs, tad musshīm marschi spehlejoht eeneffa jaiku karrogu, to daschas Latweeschu jaunkundses us dseedschanas-svehtleem pasneesa. Us karroga redsams uppuredams waidelotis appalsch kupla ohsola. Karrogu pasneesoht R. Thomsons fazzija, ka farrogs neteek vahwinahs kahdai ihpaschai beedribai, bet wissai tau-tai us scheem svehtkeem. Sem schi wisspahriga karroga sapulzees wissi zitti lohru karrogi un schis karrogs lai paleek turpmak tas, kas Latweeschus us tautas svehtkeem sapulzehs, teem schohs pirmohs wisspahrigohs tautas svehtkus atgabdinadams, norahdihs us weenprahktibu un tautibū.

Kad runng biig beigta, tad fundies dahuaja svehtku dirigenteem, J. Cihles un J. Behtina fungiem gresni isstrahdatas talkes-nuhjinās jeb sislihus, kas muhla un dseedschana dirigenteem (waddoneem) pee waddischanas wajjadīgi. Pee talkes-nuhjinā pa-fneegschanas beedribas preelfschneeka ohtris weetneeks, P. Schillinsch, kahdus wahrduis lihdstās fazzija, par tautas mahtehm runnadams. Bes tahm augšam minnetahm diwi dseesmahm tikkla arri trescha dseedata: „Lai dseefmu gars eepreezina muhs.“ Wehlat dseedataju lohri turreja sawas prohwes beedribas sahle (leelojā istabā) un klausītajū bija dauds us gallerijas sawahluschees. Klausītajū lihgsmi gihmījī rāhdijs, zil lohti winnus dseedschana eepreezinaja. Ar to tā falkoht pirma svehtku deena, ohtradeena, beidsahs; mums tikkai wehl atleekahs peeminneht, zil dseedataju Latweeschu beedribā sawā nammā apfweizinaja. Bijā sapulzejuschees 43 dseedschanas lohri, kurreem 863 dseedataji un 172 dseedatajas, pavissam 1035.

Us treschdeenu bija nolikta "wisspahriga flohlotaju sapulze" un "garriga konzerte" Doymes basnīzā. Par wisspahriga flohlotaju sapulzi runnajohi mums jaatsahāl no ohtras deenas, jo tānni wallarā flohlotaji jaw pa daskat bija sapulzejuschees, lai warretu par preelfschā leelamo programnu preelfsch rihi deenas sapulzes apspreestees un saweenees. R. Thomsons, ka wisspahrigas flohlotaju sapulzeis isgahdatajs un faaizinatajs, sapulzi usrunnadams isteiza ihseem wahrdeem, kamdeht schahdu sapulzi waijaga un us lam winna faaizinata. Sapulze jaw to wakaru eepreefchū effoht us tam faaizinata, lai warretu programnu

apspreest un weenotees, kahdas leetas ihvasohi nahi ofchah deenas sapulzə buhtu pahrspreeschanas. Svehku komissija jaw bija preefsch tam programmu fastabdijsuse, kuru Thomsons preefschā lassija. Us šeo programmu bija usräskitas schahdas leetas preefsch apspreeschanas:

- 1) par dseedaschanas lohpachanu,
- 2) par behrnu meefigu un garrigu attihstichanohs,
- 3) par fohlas grabmatu fagattawoschanas.

Schibis trihs nodakas preefschā lassijis, Thomsons sapulzei preffija, waj winna dohmajoht, fa ar schahm trihjahym buhfschöht deesgan, jeb waj buhtu kas wehl no jauna veerelkams. Nu latris sawu padohni isteiza, waj nu preefschā litto programmu par labbu un pilnigu atfihdomis, waj arri ko ſee programmas peelt gribbedams; daschi arri gribbeja programmu pawiffam pahrgrohſiht. Wiffus ifazzitus spreediumus un padohmus lohpā fanemdam, tohs ihsumā ſchē uſſihmeſim. Daschi gribbeja lat ortografiu jeb räkliu sapulze pahrspreestu, jo tas buhtu preefsch fohlahm lohii waijadsigs. Taggad weens fohlotajs turahs pee wezzahs ortografijas, oħras aktal pee jaunahs. Kad nu, fa neretti noteek, behrni no weenahs fohlas oħra jariva, tad daudseis gaddahs, fa fohlhens dabbuhu diwejjadu ortografiju mahzitees. Geſſch tam nu wiſſi weenojabs, fa ortografija pahrlabbojama, bet pee tam peeminneja, fa par ſeo leetu jaw daudseis un ilgali ſpreets, neka riħtu to sapulze warrefschöht darrhi, un riħħu ſee weenibas neeffoht nahkuſchi; tapehz ſchi leeta riħtu nebuhtu fahfama. Arri par tam runnaja, fa par ortografijas pahrlabboschanu newarreħt wis ſpreest kahds fates fohlotais, bet tikkai val-lodas ſaprattnej. Derretu, fa muhsu Latweeħdu molloħas prattei lohpā ſafpreesdamees nemni muhsu ortografiju pahrlabbot. Tab arri taħdu padohni ifazzija, fa sapulze derretu ihpaſti apspreest, kahdā wiħse buhtu jagħadha par wiſſnabrigahm fohlotaju sapulzehm. Beigas weenojabs par programmu ar ſyahdahm pahrspreeschaham leetah: Par dseedaschanas lohpachanu un par fohlu grabmatu fagattawoschanu. — Treschdeenu vułsten 12tħs deenā fohlotaji fanahza us sapulzi, ar kuru dands laika neażgħajha, tapehz fa gandriji wiſſi fohlotaji bija arri dseedataju wad-dni un keem arri bija jaatpahſchahs un jaſataſlahs us konzerti Dohmes basnizā. Par fohlu grabmatu jeb fohlu litteraturas fagattawoschanas jo plaschi pahrspreeda. Tee jo ewxhejjami ſpreediumi bija gan ħaħdi:

- 1) fohlas litteratura pee tam wainiga, fa fohlas maſeet us preefsch;
- 2) ar faneenoteem spehleem jastrahoa pee fohlu litteraturas;
- 3) fohlu un mahzibas darbs neażżejjis augħtu, kamehr truħxs wiſſpahrigas fohlotaju sapulzes.

Par wiſſpahrigahm fohlotaju sapulzehm farunnadamees nospreeda, fa wiſſupiems aktarxha preefsch schahdahm fohlotaju sapulzehm jaikghadha un fa schahda sapulze ifgaddus buhtu janoturr. Beigas eezħla komissiju, kam par to jagħadha, fa aktarxha preefsch minnetaħbi sapulzehm isdabbu. Par komissijas preefschnejtu eezħla Kronvalda Attu. Tas nu irr weens lohti fiorrigs darbs, kas dauds, lohti dands augħlu atneffijs, un mums irr wehl ja leelaka żorrha, fa labbas felmes schinni leetā netruħxs, jo meħs finnajm, fa Kronvalda Attu buhs komissijas preefschnejts. Pehz beigas fohlotaju sapulzes dseedataju lohri dewabs us Dohmes basnizu preefsch gorrigas konzertes doħfchanas. Us klaufschanoħs bija basnizā fanahkuſchi gubernatoris un zittu augħti fungi, kam, fa likkahs, muhsu jaunk dseedaschanapatiċċa. Pehz konzertes, vułsten 10tħs walkar, tikkon tħalli għadha maltit, las preefsch 600 zilweku bija isriħ-tota. Beedribas sahle, fur preefsch goħda maltites galid bija fahla un freħxi bija islikti, fahle bija weesu pildita. Goħda maltite tikk jaunk un jaunki tam-żon.

beidsejtes rappa uđsertas wesselibas un peħz tam runnas turretas.

No Mihgas. Oħtrdeenas waħkaru bija Latweeħdu konzerte Wahju ammatneji beedribas sahle. Konzerte bija jaunka un patiħkama, tapehz loħti ja-nosħeħlo, fa tikkai masam klaufitaju pulksam laimejha schibis konzertes jaqtumus baudib, jo konzertes isriħkotaji bija vamas issinnojuschi un tapehz maš klaufitaju bija sapulzejuschees.

No Mihgas. Kahda raksta no „lohpū aistahweschanas beedribas“ laffam, fa muhsu jaqtrem malju fargeem, nabbaga funnem, weetahm breesmigi u sbruh, tohs nesħeħlgi aplaudami, itt fa tie buhtu kahdi pleħxgi mesha sveħri. Til liħi is-pausi, fa laut kui traħs fuksa redsejts, tad iħallinas funni teek apschauti bes kahdas fihla is-meklefšanas, wai pateesi kahds traħs fuksa tur kraiđijs un zittus funnus apreħjis, pat taħdu funnus tad netaupa, kas ſee strikk preefeeti jeb fuħtieq eesleħġi. Ta' mu kahds lohpū aistahweschanas beedribas lohjejjis raksta, fa dauds fainneelu pee winna par tam-ſchelħojuschees, fa minnha fuanus, wai preefeetus wai fuħtieq eesleħġtus, bes schelħostibas apschahwuschi, fazzidami, fa tur traħs fuksa aplaħrt kraiđijs. Minnetais beedribas lohjejjis pee landpolizejas aplauſchinajees debbu finnajt, fa 30 meħħasargi pulveri dabbjuuschi, lai us leelzeem, meħħa un Mihgas pilssejħas roħbesħas wiñnus Daugawas wiñnus fuanus apschewi, lam ne-effoħt fluzzis ap-faċlu apfeets, jo traħk funni aplaħrit fuštotees. Bet fad-ſħakfa is-melleja, tad atradda, fa traħkus funnus ne-weens nebjia redsejjs un wiſſi ſchelħojahs par taħdu nepareisu funnū apħażżeen. Par fluzzu, kas funneem aplaħrt jawasa, lai minnha nenofħautu, par fluzzu runnajoh jaqafko, fa taħħid fluzzis gan war funni traħku vadarrhi, bet ne aissargaħt, lai fuksa neteek no traħkeem funnem apreets, un arri ar fluzzu aplaħrta fuksa, kaf wiñsch apreets, warr traħs tapt un loħsi. — Lohpu aistahweschanas beedribas preħ-neckam schahdas pahridarrifschanas jaqasfa, gan wiñsch tad finnajha gaħda, fa taħħid pahressibas til-saġġiegħ.

No Siggħidas. Lai gan daudskahrt jaw runnajts un rakstħihs tizzis par firgu passejhem jeb taħ-dahm leezi bissi hem, kurras firgu pahrdewejem un andelmannej buhtu preefschā rabbam, kaf tie sawu lohpū zittam pahrdoh, tomeħri kahdha zitta nodohmata labba eerikte, arri ſchi weħl arween pa-likkuse bes isdarrifschanas un jaueħl tadeħħ, fa wiħri, kurru warra tas-ſħaħ un kurreem peħz sawa ammatu ta gaħda fashana par to peekriħt, driħi us to fawwenotoħs, ſeo teesħam teżżamu un fenn nodohmatu preefsch li kumha aħħra kwiċċa wiħse u sifh-wiħda m'hux tħalli. — Scha rakkitajam paſčam wiñna neddeli taji naħbi no tressħdeen u zettortdeenu

ta nelaime gaddijuschi, ka tam 2 blehschi labbako strgu (Lehvi) ar wissu eejuhgu nosagguschi (st. schahs lappas beigumā, isfluddinashanā). Blehschi bij Lehvi no tuvejas gannibas nehmuschi un pee stalla labbalōs wahgōs eejuhgu nosagguschi, bes tam arri zittas strgu-leekas, ka falkas, feddulkas, eemauktus un grohschus lihds panehmuschi, ta ka skahde pahri par 200 rubleem sneedahs. Wissus ammata brahlus til labb Widsemme la Kursemme — kas ihpaschi sinn,zik mass skohlotaju eenahkums irr un zik gruhit winsch pee tahdahm til dauds gaddōs eegahdajamahm man-tahm warr tilt — la arri wissus zittus awischu lassitajus un sagtu eenihdetajus luhsu itt mihti, to par sawu gohda un mihlestibas peenahkumu usfahzis, man smaggi peemelletam sawu palihdsigu rohku pee sawa ihpaschuma atdabbuschanas pasneegt (adrefe: pr. Segewold).

Sigguldas draudses skohlmeisters P. Graumann.

No Skultes. Lai 21mā Juni noturreja Skultes Latweeschu meitenu skohla eksameni. Minnetā deena dewohs jau rihta agrumā zeffā, un nonahzu paschu laiku sinnamaa weetā. Skohlas eelschpusse bija jaust ar meijahm un puklehm ispuischkota. Weesi, no tuveenes un tahleenes, bija jau sanahkuschi, bet tit janoschehlo, la lohti masā skaita. Tomehr tee, kas klaht bija, buhs pateesi pahrleezinati mahjās pahrbrankuschi, la Skultes Latweeschu meitenu skohla sawu darbu ar svehtibu un felmi strahda. Man bija leels preeks redsoht, zik tahli skohlneses gabba laikā us preefschu bija kūwuschas. Ar weenu wahrdu, eksamens brangi un teizami isdeweess. Isrunnajobs arri ar dascheem weezeem un wezzaleem, kuri man teiza, ka pilna meerā effoht ar to, ko redsejuschi un dīrdejuschi. Bet newaru sche nepeeminnejis atstaht, ko no laudim ihpaschi par skohlneczu usturru dabbuju dīrdeht. Ta effoht knappa un plahna. Par to es pats newaru leezinaht. Ja tas teescham ta irr, tad tahda buhskhana lohti noschelholjama, jo skohlas svehtis peenahkums irr, ne-ween par behrina garrigu isplauskhanu ruhypetees, bet arri par to, ka behrns meešigi nepanikhst. Teesa, ka ar 50 rubleem newarr dauds pagehreht; bet lai wezzali, kas sawus behrnis schurp suhla, labbak wairak jeb lai zittadi nolihgst, — tad buhs wiss brangi. Skohlas spehli sche wissi krekni un teizami, tahdi, lahdus retti atraddihs. To kats leezinabs, kas pee eksamena klaht bija. (Balt. w.)

No Pehterburas. Kad Rihwas pilssehta pavewahs, tad kahns padohshchanohs nebija nogaidijs, bet aishbedjis. Taggad lassam telegrafa sinnas, ka kahns atpakkat nahzis un generalim Kaufman nim sewi nodewis. Lihds ar kahnu arri atpakkat nahkuschi winna jo augstee ministeri. Kahnam pesisla gohda wakts.

No Odessas. Odessas wehstnessis sinn, ka Nikolajewas pilssehta un winnas apgabba laohpu (gohwju) mehris iszehlees. Dauds zeemos gandrihs

wissi lohpi apsrahhuschi; bes schihs nelaimes wehl neaugligis ruddens galddams, weetahm seens pawissam noaudsis un labbiba arri plahna.

No Kalugas. Wahzu Maslawas awises sinn, ka Konowalows, kahds leels noseedsneeks, kas preefsch trihs gaddeem us Sibiriju tizzis aissuhihts, taggad wakta kluvis, atkal sawus breesmu darbus us-fahzis strahdaht. Toreis kad winna falehruschi un us Siberijas suhtishanu pee arestantu darbeem no-fohdijuschi, tad winsch effoht us teesnessi teizis: „kungs, kad juhs manni buhlu nofohdijuschi, lai es us Siberiju eimu un tur pee semmes darbeem peestahjohs, tad es buhlu atgreesees un buhlu wehl goh-digs zilwels tizzis; bet kad juhs manni aissuhihtiseet pee arestantu darbeem, tad tahdus darbus es nepazeetischu un drihs atkal pee jums buhskhu atpakkat, un tad teem flitti skahsees, kas manni us tahdu kaunu zellu waddijuschi.“ Tee bijuschi Konowalowa wahrdu un Winsch sawu wahrdu pilnigi peepilbijis. Taggad no turreenes ispruzzis, winsch sawā dīmtenē pahnahzis un sawus breesmu darbus atkal us-fahzis. Kur winsch eet, tur winna pehdas warr weegli dsicht; kur winsch gahjis, tur teek mahjas nobedsinatas un basnizas aplaupitas. Preefsch kahdahm neddelahm winna gandrihs buhlu falehruschi. Kahdu sehtu, kur Konowalows bija eegahjis, ap-stahja kahdi 13 vihru, kas winna tihloja saguhsticht. Sehtas wahrtus winni bija aisslehguschi, ta la bija jadohma, nu Konowalows slahsdā eelfchā, bet nela. Winsch itt meerigi apsedlo sawu strgu, atlehsd wahr-tus un strgam muggurā uslehzis aislaisch prohjam. Kahdam semneeklam kas winna strgu gribbeja pe-turreht, winsch faschahwa rohku. Winna heeditis kahdus diwi semneetus eewainoja.

Ahrsemmes sinnos.

No Wahzijs. Tautas weetneeks Laskers, ka to sawā laikā sinnojam, bija usrahdijs nekahrtibu dīsel'zelli buhweschanaa eelsch naudas leetahm. Lai schi buhskhana tilitu jo felmigi ismelleta un istirdita, eezehla ismelleschanas komissiju preefsch tam. Taggad awises sinn, ka ismelleschanas komissija dauds leelakas nekahrtibas atradduse, nela to Laskers bija usrahdijs. Ta par prohvi tahdas leetas notilkuscas: dīsel'zelli buhweschanaas heedribas zehlejt ar buhwetajeem notaifa diwejadus nolihgumus. Dahrgo nolihgumu leek sapulzei preefsch apstiprinachanas preefschā, bet pehz lehta nolihguma teek ismallsahs. Kas nu atleekahs, to sawā starpā isdalla heedribas zehlejt un buhwetaju preefschnekti. Tahda pelna nam skaitama pehz simteem un tuhftoscheem, bet pehz simtu tuhftoscheem, pat millioneem. — Jaunee basnizas likumi atrohd dauds prettineelu pee katto-leem, ihpaschi pee augstakeem garrigenekeem. Tuldas pilssehta sapulzejusches bislapi bija farakstijuschi prettoschchanahs rastu prett basnizas likumeem un to waldischanai nodewuschi. Sinnams, waldischana scho rastu itt meerigi pee mallas atlissa. Wahwestis,

Kam biskapi sawu prettoschanahs rafstu arri bija pefuhitiuschi, irr atbildi Kēlnes erzbiskapam dewis, rafstidams, ka winnam wissuleelaka ustizziba effohs us Wahzihas biskapeem un wiisch effohs pahrleezinhahs, ka biskapi wissas basnizai peenahlamahs teefahas sinnaschoht aissstahweht un pahrstaht. Us scheem pahwesta wahrdeem un biskapi isturreschanahs sihmedamahs sahda Wahzu awise rafstu: kad Wahzihas biskapi paleek nepaklausgi walsts likkumeem, tad jaibrihnahs, ka pahwests, kas ta mihi us bishbeles wahrdeem atspeestes, taggad pawissam leekahs pemiis tohs bishbeles wahrdus, ka waldischanai mums jopaklausa un ka waldischanas no Deewa zeltas.

No Austrijas. Par pafaules lectu israhdischanu runnajoht jasalka, ka ta taggad pilniga, un Wihnes pilsschētā pa schō laiku lihgsmā un jautra dīshwe; bet lihgsmibai un jaubribai aiss mugguras flehpīahs noopeetnas un pa daskai arri behdigas leetas. Baur leelaku naudas kūptschu bankrottehm, kā jaw sawā laikā sinnojahm, jukschana naudas leetās raddushehs. Waldibai par kahrtibu schinni leetā gahdajohg gan jukschana fahkusehs brigtees, bet pawalstu pilsschētās un us semmehm naudas truhkums leelas kaweschanas darrischanas un darbōs zeff. Austrijas waldischanai taggad gruhti laiki, bet weens labbums tatschu panahkts, jo taggad sinn, no kam tahdas bankrottes zehluschaħs un tapehz turpmak fargafees no weegl-praktigas riħoschanahs (warretu gandrihs fazzjiet: traħoschanas) naudas leetās. Unguru semmē, Austrijas leelaku pawalsle, taggad briħwpraktigali strahda un leekahs ka Austriju sawoħs briħwpraktigōs darbōs pahrspeħschoht.

No Franzijas. Persijas Schahs us Parishi aissbrauzis. Tur nonahkuschu winni apfweizinajuschi walidibas preeskneeks Mal Mahons un ahrigu leetu ministeris, v. Broglie. — Is Lijones pilsschētas sinni par ziwitu paglabbaschamu. Kad zilweki, kas pahwesta nemaldibu now atfinnuschi un pret garrigueeem briħwpraktigi isturreschées, kad tħodi zilweki nomirst, tad winni teek bes mahxitaja paglabbati un schahdu paglabbaschamu nosauz par ziwitu paglabbaschamu. Lijones prefekts jeb preeskneeks taħdu likkumu eetaifijs, ka ziwitu paglabbaschamu tikkai riħteem pulksten b'schħos warr isdarriħt un iħxli ne warak ka 300 zilweki driħliet us muhsigħu duſsu pawaddiħt, lai padauds tausħu pee tahdas aprakħanahs nesapulżetohs, kā tas eefakumā notiħlaħs. Bet kad nu atgħadħabs, ka dauds taħdu (prohti: briħwpraktnekk) nomirst un taħda wiħse 3–4 iħxleem weenā reis ħażżejjekk apraktein kkuħt, tad latru iħxli pawadda tħodi 300 zilweki un ta, lai gan prefekta likkumu nepahrkahpdam, toħmehr libħi tukħtoħscham un warak zilweku sapulzejschées prefekta likkumam spiħte. Leid samā laikā iħpa schi taħdu dauds mirist, itt kā winni għibbetu fawwem prettineekeem par spiħti nomir.

No Japanas. Bifozones pilsschētā, kħadha 100

juħdschu no Nangasakti, effohs sazeblees dumpis. Dumpineeli effohs kahdi 50,000. Winni u swarrejuschi flanxi Tiflido, kur waldischanas teefas us-turahs. Wissi nammi tikkuschi nodedsinati un teef-nexxhi aplauti; tikkai triħs aissbehgħdami sawu dīsh-wiħlu isgħalibuschi.

Jaunakahs sinnas.

No Berlino. 28. Junt (10. Juli). Par basnizas likkumu eegrunteschelu stingi gaħda. Walsts fapulje li ħodi Septemberim atlifha. Franzijas parada beidsama milliarda pirma pusse pilnigi nomaskata. — Kehnneene Isabella Wihne atnakhuse.

Is Widsemmes

par semneeku un semlohpibas buhschanu (cf. Latv. Aw. № 3).

„Latv. Awises“ schinni godda eeffsch № 3 usneħ-muse rafstu (paħħfinatu) is Wihnu awises „Nord. Presse“ № 344 par Widsemmes semneeku un semlohpibas buhschanu.

Schō raksteenu zauri lasshoħt, newiħoħt prahħa schaujħas wezza teikla par „goħda jāmu algadji Teħżei un prahħa isbistħwojuscho kalsponi Latti.“ Bet muhsu nodohms pawissam newaid, zeen. Lassitajam atgħid-dinaħt, kahħi teiżams un flaverjams warr bukti al-gadris, kas sawu usdewunu isdarrar, un kahda skħid-diga irr kalspone, kas ne tikkai par darba pastrahħda schanu negħħida, bet turprettim weħl wissadi maitadha pohsta; turprettim muhsu nodohms irr taħħbi, lai zeen. Lassitajis eepaqstħtohs ar to rafstu, kurru muhsu wezzala tautas lappa fawwem lassitajeem pasneegħuse, — ar rafstu, kas, kā winna wirfraxx rħadda, mums kohi ewebrojams, tadeħħi paßlaus ħim, kā tas labba strahda.

Tā nu Latv. aw. rafstu, kā „Nord. Presse“ par Widsemmes semneeku un semlohpibas buhschanu runnada, aissnemmoħt „wezzohs il-riħħas laikus“ un tohs ar taggadeejem laikeem salħidjinadama, usrah-doh, „ka ta leela starpiba starp weżżeem un jauneem (muhsu) laikeem atroħħnama eeffsch tam, kā toreisx darba neħmejs (strahħneeks) darba denejja preeskħa nebixi itt nelas, un kā tam truhħħas wiċċas teefħas. Taggad no ta wezza zelma is-augħże jauna semneeku buhschanu, un ja arri dašħas ne-pilnibas weħl nepahrspħetas atlikkuschas, tad to-mehr kafis iħtas labħiħschana mihħotja zittadli newarreli weħletees, kā tikkai lai schi labbi paud-si kohħi (?) tiltu turpmat kohħps un audħnaħts, bet newiħs no jauna libħi salneħm zilläħi. Tēnu, kā zeen. Lassitajis skaidri reds, muhsu taggadeej semneeku un semlohpibas buhschanu teek taħħda jaunka u swallha teħxpa, kā newarram no taħs fħekk tħalli, bes kā buktum to tuwaki apskattijuschees, un to is-darriħt għibbedameem, mums parpreħschu jaaplukko ta jaunka „ħolha“ falkes un winna zelma; tadeħħi doħsimees us fennatni. Tur notiħlaħschi, eeraugam tumfu, isdixxid am weħrgu wainiġas un gaudas, redsam nobħa lejħiħas un nowahrgħiħas zilweku fejjas, kurru starpā turprettim zittas tullas, kas aiss-treñnum wa jipist għibbetu, apfaħrt staiga, brehka

un plohsahs un nowahrdsinatohs d'senna un lauj. No schauschalahn sagrabti, atpakkat gresschamees un zellä fateekam 1804to gaddu ar masu rihta blahsmiku. Te jaw nomannam zil nejil aprohbeschotus barbus, kas semneekam muischneekam jastrahda, un aprohbeschotu warru, kahda muischneekam par semneeku. Baur schahdu aprohbeschana semneeku fainneeziba no lungu patwaltibas pasargata, sahl daschas fretnas falknes laist un jo brangi usselt; tikkai d'simtbuhschana lablahschanohs wehl kaweja. Druffzin tahtaki nahlschi, fateekam 1819. gaddu. Schis gads atzest d'simtbuhschana un darra Widsemneekus par „brihweem laudihm“ us papihra, par tik brihweem, fa winnaem nepeederreja neds wissu mafalais semmes stuhritis, neds wissu flitaka buhdina. Bet arri brihwam zilwelam gribbahs ehst un fab fallums speesch, tad dauds neapdohmojahs, tad fas was usturras deht kahdu lihgumu taisa. Ta arri Widsemneeki ar muischneekem lihgdam i wissu neeweheroja, wissu newarreja eeweheroht, satrem bija jagahda, lai winsch bes moises nepaliktu, tad arri pee tam lo no sawahm teesibahm saudetu.

Baur schahdu buhshana suhd weena semneeku mahja pehz ohtras, winau semme teel peedallita pee muischbas semmes un semneeks paleek par to wihr, sam tas gohda wahrds: „watteneels.“ Lai gaischi redsetu, ar kahdeem sohleem schi buhshana us preefschu kahpupe, ar skailleem to mehginasim apleezinacht. 1789ta gadda*) Hupels isskaitija Widsemme 40,000 mahju weetas un 900 waffeneetu zeematus. 1849. gadda atrohnam tikkai 38,962 mahju weetas. Ta starpiba parahdahs wehl jo leelaka, tad eeweherojam, lauschu (eedishwotaju) slaitlu. 1772. gadda bija 448,964 eedishwotaju un 1850ta gadda 821,577 eedishwotaju. Eedishwotaju slaitlis, fa slaidri redsam, irr diwkahrtigi pawairojees, turprettim mahju weetu slaitlis palizzis dauds masaks. Watteneeku slaitlis vaudsfahrt pawairohts un tahds leels watteneeku pulks laitsam buhs muhsu semkohpibas fretnais zelms, fo minnetas avisest tik leeliski usflawejusbas.

Ar scho zelmu un ta falnemh tuwaki eepasinnusches, warresim taggad drohshi us preefschu kahpt un semkohpju lablahschanohs paschu apfattih, Un to tad redsam? Prett muischneeku marras mas apfargatu semneeku, sam gan schehligi aitauts, waj leelu noudu par sawu mahju mafahrt jeb waj sawu tehwiwu atstaht, furri fuhr, gruhti usaudis un wissus sawus swedrus un puhiinus uppurejis preefsch leelungu baggatibas pawairochanas.

Ta tahda irr muhsu semneeku buhshana, par kurru daschi newari deesgan ispreezatees; un ja wissi, sam tautas lablahschanohs rubp, gribbetu pee muhsu taggadejahn buhshanaahn strahdahrt tahda garrä, tad neween til tahku kluhsim, fa Mellenburdseeshi, kas barru barreem sawu tehwiwu atstahtami us Ameriku aiseet, bet teem wehl garam aisskreestim un tad

*) Statutes Balt. wehst. № 16 no 1872. gadda.

preefsch wissas pasaules warresim leelitees: „waj re, fo effam eespehjuschi!“

Minneta raksta faraksttajis, par Meklenburgas behdigu buhshana spreesdams, irr leeliski allojees. Semneeku un semkohpibas buhshana Meklenburga netadeht gramma, fa muischneekli semneekem majus semmes gabbalus eerahdiya, bet tadeht, fa schee winneem peederrigu semmi atnehma un us tahs pahreleeku leelas mafaschanas uslilla. Schi buhshana usmuddinaja laudis leeleem barreem us Ameriku aiseet un muischneekus peespeeda pee Swedreem darba spehka islubgees. Arri atnahkusihi Swedri newarreja schabs mafaschanas mafahrt un tamdeht dewahs attal probjam. Pa dakkai ar schahdu buhshana effam pasihstomi, jo pee munis, lai gan ne Swedri, bet Wahzu strahoneeki atnahza un muischneeku leelabs prassischanas newarredami tispildiht dewahs tubdat atpakkat.

„Latv. Avises,“ sawa raksteenā tahtak runnadas, stabsta, fa „satru zilwelku, kas semmes darbu strahda, gribbetu par semmes ihpaschneeku pahrewehrst, nebuht ne-essoht eespehjams, jo arweenu rastohs jauni kalspi slakt — un zaur to isnahktu tas, fo zittur jaw ar behdahm reds.“ Bet te nu jawaiza: kas to grib un kur tas redsams? Ja nu „Latv. Avises“ lihds ar „Nord. Presse“ us Kreewiju sihmedamahs ta runna, tab jasalla, fa tur gluschi zittas kaites, fa Kreewijas semkohpiba wehl us semmu pakahpeenu stabu un newarr drihsuma brangi usselt, bet ka wiina ar satru deenu us preefschu eet, to karts jaw sinn, kas wiina zil ne zil pasihst. Minneto raksteenu tahtak lassoh, eeweherojam starp zitteem teikumeem arri scho: „Bet kur semmes gabbalinsch dohd sawu ruhmi, bet nedohd pilnigu pahrtikschana, ta fa irr jamelle wehl zitta pelna, tur newarr tahdu d'sihwi par teizamu teilt.“ Pirmā azzumirlli schahds teikums warr dascham labbam lassitajam itt nopeets islistees, un ihpaschi tahdam, kas wehl nepasihst semkohpibu masas fainmeezbäs. Bet arri tahds, tik lihds fa tas ar tahm buhs sihlati eepasinnees, buhs tas pirms, kas fazzihs. „Zeenijams raksttatis! Ja fretni ne-esseet wehl redsejuschi semkohpibu masas fainmeezbäs, tad paslattatees jel us Pruhiju, Schleswigu, Holsteini un Altenburgu. Tur atradiseet wissu, fo par „behdign“ nosaukuschi, jauki sallojam un kloplojam.“ Un teesham tik weenigi zaur masahm fainmeezbahm semkohpiba un tautas baggatiba pazettama; lai arri daschas buhru tahdas masas, kur fainneeks tik warr preefsch sevis zit — ne zil dahrsa auglus un preefsch pahru gohwim usturru dabbuh. Kas winnam wehl waihabigs, to winsch nopolna waj pee kaimiia muischneeka jeb zaur daschadeem rohlas darbeem, furri ammatneeziu pazeldami, pazett wissas tautas baggatibu.

Tahds swars semmes eedallifchanai masas gabalos preefsch tautas fainmeezbäs, to slaidri redsam Franzija. Pasihstamais Wahzu wehsturneeks (laiku

stahstu farakstajā) v. Sybels stahsta, ka pehz re-woluzijas 1789ta gadda Seemetu Franziju jaunas eeriktes sahkušas eetaisitees, kas semlohpibū pazel-damas, wissu eedsihwočaju labklahschanoħs atneſſu-fchas. Ihpaschi tif „zaur semmes eedallischamu maſſos gabbalinoħs patte semme sahla kā dahrss iſſkat-titees un nabbagu semneelu baggatiba ar katu deenu augtin aupt.“ Tahdas paſħas jaukas weħstis par Franziju semneelu un semlohpibas buħſchanu stahsta munis Wahzu farreiwi (pagahjuſcha Pruhſchu-Franzihu larra laik), newarredamit deesgan apbrihnoħt Franzijas semlohpibas uſplauffchanu.

Ta tad nu, zeenigħi lassitaj, sché effam, zif bija eespehjams, apfattijuschees muhsu taggadejo sem-neelu un semlohpibas buħſchanu, to ar zittu tautu buħſchanahm salihdinadami, un astahjam kew paſħam sprest, woi minneħt raksteens mahsu labbumu pateesi ewehrojix, taħdu spreedumu pasneegdams.

Furjahn a Dahw is.

N. Floesso fungam.

Ikkram gan buhs no manna raksta 14ta Nr. eelsch Mahjas w. saprohtams bijis, ka tur nekahdi schlehrifti naw tat F. f. muisħu pahrdohſchanai at-roħnami, bet ka es tikkai ween pateefibu par minn-nu muisħu iſteiż; un proħt gan preeħx F. f. ta ta wissu nepatiħkamala leeta bijuse, ka pateefibu par winaa muisħu dabbu finnha.

Kad aiseħrañ gadda dasħas Latweesħu familijas uż-Mogilewas guvernu uż-đidhi wiġi, tad arri lassiju Mahjas w. F. f. muisħas pahrdohſchanu iſſluddinatu. Gribbedams no wissadahm wallodahm, kas par to Mogilewas semni un tahn Latweesħu pahreħschanaħm uż-Mogilewas guvernu iſſplatijsi-sħahs, pahrleezinatees, es nobrażu uż-ż-żid muisħahm, bet tè taħs muisħu semmes nebuht ta ne-atraddu, ka F. f. taħs awiſes iſſluddinajis. Es winaam to wissu toħbiħ pahrmettu; bet wiñx żaur wissadahm iſrunnahm, kā taħs arri eelsch Mahjas w. № 23 atroħnamos, luħlojħas taifnotees, loi gan deħħi taħs arramas semmes un to suħħu purwu (moch) ar azzu meħru warr apspreest, ka winaa muisħu papiħri to skaidru pateefibu iſsa.

Peħz schi wissa jaħriħnabs, kur tas F. f. weħl to droħschibu neħmees, eelsch Mahjas weesa № 23 Latweesħeem stabistiħ, ka starp winaa muisħu semmehm tikkai kahdu devianu deſſetinu suħħu purwu (moch) atroħnabs, samehr taħi pateefibā tur 3454 deſſetinas suħħu purwa irr, lo wiñx gan arri pats sinn.

Kad es no F. f. muisħahm uż-Kursemme biu atpakkat brauzis, tad F. f. man żaur waixer grax-mataħħm ar dasħadahm apfoħħiſħchanahm luħda, lat es wiñxam pirżejus preeħx winaa muisħas ap-għadju. Bet kad es biju pahrleezinajees, ka ta minneta muisħa nebuht to nebix weħħra, par to F. f. to man pahrdewa, un itt ihpaschi Latweesħeem żaur to nederriga bija, ka tur żaur to purwu leelumu

tikkai labbus diwejju Kursemme mahju gruntes iſ-nahza, kas sché Kursemme eelsch zitwiliſazijas buħ-damas kohpa tikkai 8000 rublus weħris buhtu biju-fħas — tad es neweenu sché Kursemme ne-eſmu usrunnajis, taħs F. f. muisħas pirk, bet gribbedams reiħ no F. f. pawissam aktal meera astaħħis tikt, tam rakstju, ka schejnejes walidħanha man aiseeb, preeħx winna pirżejus apgħadha, loi gan tas nemas ta nebix notizzis. H. Allunans.

Lohpu wahrdi pee zilwekeem.

Gandrihs wissi muhsu mihleħħibas im lammashħanas wahrdi ir-lohpu wahrdi. Labbas un fluktas meesu kā arri garra wainas teek ar loħpu wahrdi apsikhmetas. Par proħwi: Starp zilwekeem ir-riħx, kas pleħxgi kā wilki, wittigi kā tħiex-kas, netiħri kā zuħxa un saħxsgi kā kraudli. Seeweeshi irr weegħlas kā stiernas, smuidras kā wahheri, leħnas kā jehri un weffelas kā siwix uħdeni. Taħs dseed kā laktigallas un wahlodjes, jeb gaħga kā soħxis; taħs puzzejahs kā pahwi jeb d'sħiħo mahja kā gleemesch. Winau wiħri taħs fuuż par isħubbi tħall jeb par zahli u d'sħiħo kohpa kā hallod isħi bet dasħ-fahrt ar kā fuuż ar sakki. Pee runnashħanas teek fazziet: plakha kā sħaggata, barra pakkat kā ehriks un runna no sevix kā dsegguse. Dasħam no duqmahm giħmis farlans kā gaika sejjste paleek, dasħas ir-riħbigs kā lauwa, bet dasħas ar sakka abħas pastalam proħjahm steepjabs. Dasħas ir-riħbigs kā skudre, darbigs kā bitte un roħħabs kā furmis bet paleek toomehr pliks kā saltis. Dasħas ehud kā sirgs bet strahħba kā għailis. Dasħai mahtei arr ir-riħda sejt asinx tħall jekk kura dauds un dasħadas siwix bisu (leħka). Dasħas skreen kā li ħadha uż-preeħħu, dasħas welkabs kā weħxi atpakkat; dasħas fmird kā sejkis, dasħas glumx kā suttis; dasħam ir-riħħa kā lab-tħam un dasħas taisa leħrumu neċċa deħħi kā wiħxa, kas ohlu iſdejħu. Dasħi ka puhżei, runtsejti un walfarkejhi pa naqtim apfahrt wasażajhs.

Tik leelu weetu loħpu waħħas starp zilwekeem eenem, ne tik ween schinni paşaule bet arri wiñx weħl mums buhs kā aħseem ell-ejeb kā a wiħm debbhejx jaštata.

Salema Ahħams.

Par finni.

Mahjas weesit arri uż-nahħamu pußgħaddu warr ap-siellek un tas malha teem, kas tè pat ap-piċċekku d'sħiħo un kam nar japeeħuha ar pasti, bes peelikuma 60 kap., ar peelikuma 90 kap. Bet teem, kam pa pasti japeeħuha, bes peelikuma 85 kap., ar peelikuma 1 rubl. 25 kap. Luħdsam, lat vrħi peeteizajhs.

Mahjas weesa apgħad.

L-ihos 29. Juri aktarlu 1313 u aktarlu 1089 lu għi.

Aħħidbedams redaktehrs: A. Leitan.

